אפילו תימא לא קדם וסלקו הוי מין ומינו ודבר אחר [ב]וכל מין ומינו ודבר אחר [א]סלק את מינו כמי שאינו ושאין מינו רבה עליו ומבטלו: **מתני'** [ג]נוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה רבי יהודה אומר אף בטמאה אמר ר' יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה ועדיין בהמה טמאה מותרת להן אמרו לו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו: **גמ'** וסבר ר' יהודה איסור חל על איסור והתניא ר' יהודה אומר [ד]יכול תהא נבלת עוף טמא מטמא בגדים בבית הבליעה תלמוד לומר [1]נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו משום בל תאכל נבלה [ה]יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל נבלה אלא משום בל תאכל טמאה וכי תימא קסבר אין בגידין בנותן טעם ובטמאה נמי איסור גיד איכא איסור טומאה ליכא וסבר ר' יהודה אין בגידין בנותן טעם והתניא [ו]האוכל גיד הנשה של בהמה טמאה ר' יהודה מחייב שתים ור"ש [ז]פוטר לעולם קסבר יש בגידין בנותן טעם וקסבר נוהג בשליל דאיסור גיד ואיסור טומאה בהדי הדדי קאתי ומי מצית אמרת נוהג בשליל והתנן [ח]נוהג בשליל ר' יהודה אומר אינו נוהג בשליל וחלבו מותר הני מילי גבי טהורה דרחמנא אמר [2]כל בבהמה תאכלו אבל בטמאה נוהג ומי מצית אמרת דתרווייהו בהדי הדדי קאתו והתנן [ט]על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת וקשיא לן על כזית מן המת מגלח על המת כולו לא כ"ש וא"ר יוחנן לא נצרכא אלא לנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין אלמא איסור טומאה קדים אע"ג דאיסור טומאה קדים אתי איסור גיד חייל עליה [י]שכן איסורו נוהג בבני נח דיקא נמי דקתני א"ר יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה ועדיין בהמה טמאה מותרת להם גופא [כ]האוכל גיד הנשה של בהמה טמאה רבי יהודה מחייב שתים

ורבי

אפילו תימא בשלא קדם וסלקו. ולא מיתסרי שאר חתיכות אלא משום חתיכת היתר קמייתא: **דכל מין ומינו.** כגון נבלה ושחוטה: **ודבר אחר.** כגון תבלין ורוטב מינו דהיתר אינו מבטלו לאיסור ולא מוסיפו אלא סלקהו כמי שאינו בקדרה זו ונשארו הנבלה והרוטב ובטלה נבלה ברוטב ובקיפה. הלכך נתנה טעם בראשונה תחלה בעוד שלא רבה הרוטב עליה ואח"כ נתן מים וקיפה ותתיכות נתוספה חתיכה ראשונה על הנבלה ואוסרת הכל מפני שהן מינה ולא מלו חתיכות לבטלה ואע"פ שיש בהן יותר מששים והרוטב לבדו אין בו כדי לבטל שניהם: **מתני' ואינו נוהג בטמאה.** שאם אכל גיד הנשה של טמאה למ"ד יש בגידין טעם לוקה משום טמאה ולאו משום גיד ולמ"ד אין טעם בגידין פטור מכלום דבטהורה עד הוא והתורה חייבה עליו אבל בטמאה אינו נוהג: **מבני יעקב נאסר.** דכתיב (בראשית לב) על כן וגו' ועדיין טמאה מותרת להן עד מתן תורה: **אמרו לו.** פסוק זה שהוזהרו עליו בסיני נאמר ועד סיני לא הוזהרו אלא שנכתב במקומו לאחר שנאמר בסיני וכתב וסידר משה את התורה כתב המקרא הזה על המעשה על כן הוזהרו בני ישראל אחרי כן שלא יאכלו גיד: **גמ' איסור חל על איסור.** דקא ס"ד משום טומאה ומשום גיד קמחייב ליה: ה"ג **יכול תהא נבלת עוף טמא מטמא בבית הבליעה ת"ל (כו') נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה.** מפני שהיא מטמא באכילה זו ובנבלת עוף מיתוקם בת"כ (ט) ובמסכת נדה (דף מב:) והכא ה"ק יכול אף נבלת עוף טמא במשמע ת"ל נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה מי שאיסורו משום בל תאכל נבלה אני אומר לך שמטמא בה יצא זה שאינו אסור משום נבלה אלא משום עוף טמא. ומדקאמר אין איסורו משום נבלה אלמא סבירא ליה לא אתיא איסור נבלה (י)וחייל אאיסור טומאה: **וכי תימא קסבר אין בגידין בנ"ט.** ואין כאן איסור טומאה אלא איסור גיד: **ור"ש פוטר.** לגמרי משמע ולקמיה (כ) מפרש טעמא: ה"ג **לעולם קסבר יש בגידין בנותן טעם וקסבר נוהג בשליל דאיסור גיד ואיסור טומאה כו'.** משעת יצירת ולד חלו שניהם לפיכך חייב לעולם על שניהם: **אינו נוהג בשליל.** ועל כרחך איסור טומאה חל על השליל שהרי כל יצירתו טומאה ואיסור גיד אינו חל עד שנולד והיכי חייל אאיסור טומאה: **כל בבהמה.** ואפילו חלבו וגידו דמהאי קרא נפקא לן היתר שליל בשחיטת האם בפרק בהמה המקשה (לעיל סט.): **הנזיר מגלח.** אם האהיל עליהם נטמא נזרו דכתיב (במדבר ו) והימים הראשונים יפלו ומגלח וחוזר ומונה כדכתיב [שם] וגלח ראשו ביום טהרתו: **שלא נתקשרו.** דליכא עדיין כזית בשר בכוליה וכיון דאיתיה שלם מטמא באהל. אלמא תחלה נוצרין אברים קודם לגידין וש"מ שם טומאה קדים חייל עלייהו: ומשני **אע"ג דאיסור טומאה קדים אתי איסור גיד וחייל עליה שכן.** איסור חמור הוא ויש בו כח לחול על אחרים ומהו חומרו שנוהג בבני נח לר' יהודה כדתנן והלא מבני יעקב כו': **דיקא נמי.** דטעמא דרבי יהודה משום האי טעמא הוא מדליף מבני יעקב דקודם מתן תורה בני נח הוו:

ה"ג

דאיכא למאן דאמר אפילו נפל שם קיתון של מים לבסוף רואין ההיתר כאילו אינו ושאר מים רבים עליו ומבטלין אותו ולא אמר שיין עצמו של היתר נעשה איסור ליחשב כאילו הוא יין נסך וילטרך מן המים כדי לבטל כל היין ומיהו י"ל דהתם מיירי כגון שלא היה שם יין נסך כדי ליתן טעם בשל היתר שבכור ולא נאסר אלא ע"י כל שהוא וכיון דלא הוי אלא משהו לא אמרינן חתיכה עצמה נעשת נבלה כדפרישית לעיל אע"ג דלא דמי דלעיל לא אמרינן אלא לענין שלא תאסור האחרות אבל היא עצמה נאסרה במשהו וכיון שנאסרה אסורה לעולם למ"ד (לקמן דף קח.) אפשר לסוחטו אסור ומ"מ יש לומר דההוא דשרי בע"ז [א]אפילו נפלו המים לבסוף *יסבור אפשר לסוחטו מותר והיה מתיר כמו כן חתיכה עצמה ומדקאמר התם נפל חמרא דהתירא בגו מיא דאיסורא בנ"ט וכי ליכא נ"ט שרי אין ראיה לפירושו דאיכא למימר דאיירי כגון שנפל כל ההיתר בבת אחת שנתבטל לאלתר האיסור אבל אם לא נפל בבת אחת ראשון ראשון נעשה איסור (א) ועושה יין נסך לאסור הבא אחריו כדפירש' בפרק כיסוי הדם (לעיל פז. ב) ולפי פירוש רבינו אפרים ודאי ניחא מה שצוה הכתוב להגעיל כלי מדין דהשתא יורה גדולה שאי אפשר להגעיל בתוך כלי אחר היכי משתריא הא אין במים ס' לבטל האיסור ואי שיחזור ומגעילה בשניה והלא המים הראשונים נעשו נבלה וחוזרין ואוסרין ואי לא משערין אלא באיסור עצמו ניחא דזה אין לומר דכשאין בן יומא מגעילין אותה דהא לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא ואין ראיה גמורה מכאן דאיכא למימר דלא אמרה תורה להגעיל אלא כלים קטנים בתוך כלי גדול שיהיה במים ששים כדי לבטל האיסור וכתב רבינו יהודה דנראה לר"י להחמיר בדבר כיון דאין ראיה ברורה: **הוי** מין ומינו ודבר אחר כו'. אומר רשב"ם דכמו שצריך שיהיה ברוטב כדי לבטל החתיכה דאיסור כך צריך נמי שיהיה ס' בחתיכה של היתר לבטל מן הרוטב כשיעור ב' החתיכות דמכיון שנבלע הרוטב בחתיכת האיסור נעשה נבלה וכשנפלט אחרי כן ממנה אוסר שאר הרוטב מפני שהוא מינו דהכי אמרינן בפרק כל הבשר (לקמן דף קח.) גבי כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב אמר רב בשר אסור חלב מותר ואי אמרת אפשר לסוחטו אסור אמאי חלב מותר חלב נבלה היא פירוש דחלב שנבלע בבשר נעשה נבלה וכשנפלט אח"כ אוסר כל החלב מפני שהוא מינו:

סלק את מינו כמי שאינו ואת שאינו מינו רבה עליו ומבטלו. הקשה רבינו אפרים דאמר בפרק הלוקח בהמה (בכורות כב.) הלוקח ציר של ע"ה משיקו במים וטהור אי רובא מים טהר להו בהשקה ואי רובא ציר (ב) לאו בר קיבולי טומאה הוא והנך מיעוטא דמים בטלי ברובא וקאמר לא שנו אלא לטבל בו פיתו אבל לקדרה מלא מין את מינו וניעור והשתא היכן ניעור אמאי לא קאמר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו דהיינו הציר רבה על מים טמאים ומבטלן לעולם הציר שהוא רוב מבטל אותם מים הטמאים וי"ל דלא דמי דהכא אין מינו נאסר אלא מכח האיסור שנתערב בו ואי אפשר להבדילו ובכל מקום שישנו היתר הוא ולפיכך שייך לומר שם סלק אבל התם דמינו עצמו מטמא מחמת מגע מים טמאים אין שייך לומר סלק: **וכי** תימא אין בגידין בנ"ט. לפי זה היה יכול להקשות ממתניתין דמאי קאמר ר' יהודה והלא מבני יעקב נאסר ועדיין בהמה טמאה מותרת להן דמשמע דמטעם זה יש לחול איסור גיד אאיסור טומאה כמו שפירש בסמוך במסקנא ואמר דיקא נמי דקתני כו' וכן היה יכול להקשות למאי דבעי מעיקרא למימר דטעמא דר' יהודה משום דאיסור חל על איסור בכל מקום ונראה להרב רבינו שמואל דיש ליישב דס"ד דר' יהודה דטעמא דת"ק כר' שמעון דבסמוך משום מי שגידו אסור ובשרו מותר יצא כו' ולהכי פריך ר' יהודה והלא אף לבני יעקב נאסר ועדיין בהמה טמאה בשרה מותרת: **אבל** בטמאה נוהג. היה יכול להקשות דאמרינן בפרק בהמה המקשה (לעיל דף עה.) הפילה נפל חלבו כחלב חיה דחדשים קא גרמי לה אלא עדיפא מיניה פריך דאיכא למ"ד התם דאסור דאוירא גרים ובהמה טמאה כאוירא דמיא כיון דלא שייך בה כל בבהמה תאכלו ועוד יש לומר דילמא שאני חלב דרחמנא אמר כל חלב שור או כשב או עז ואין זה קרוי שור וכשב ועז אבל גיד אסר הכתוב כל מקום שישנו על הכף:

ורבי

עין משפט נר מצוה

א [טוש"ע י"ד סימן לח סעיף כ]:

צג ב מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלכה א והלכה ה סמג לאוין קלט:

צד ג מיי' פ"ג מהלכות אבות הטומאה הלכה א:

צה ד מיי' פ"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה יח ופ"ח הלכה ה:

◆

תורה אור השלם

1. נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה בָהּ אֲנִי יְיָ: ויקרא כב ח
2. וְכָל בְּהֵמָה מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְרָסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ: דברים יד ו

◆

רבינו גרשום

אפי' לא קדם וסילקו כלומר אפי' לא קדם וסילקו אם אינו נותן טעם בחתיכות וברוטב הוה מין ומינו ודבר אחר רוטב זהו דבר אחר ושאינו מינו רבה עליו כלומר אם אינו נותן טעם ברוטב: וסבר ר' יהודה איסור חל על איסור כלומר איסור (טומאה) [גיד] חל על איסור (גיד) [טומאה] כלומר שמתחילה נאסר גיד הנשה ולבסוף נאסרה להם בסיני בהמה טמאה ואתי איסור בהמה טמאה חל על איסור גיד. דיקא נמי דקתני והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה כו' כלומר דמשום חומרא דאיסורו נוהג בבני נח חייל אאיסור טומאה:

מסורת הש"ס

א) לקמן קח. מנחות כב., ב) [זבחים עט:] נדה מב: ע"ש, ג) [פסחים כב.], ד) לעיל פט:, ה) ג"ז לעיל פט: נזיר מט:, ו) [לעיל ל. לקמן קב.], ז) פסחים כב., ח) [אמור פרשה ד], ט) עיין רש"ל ורש"א, י) [דף קא.], כ) [ד"ה רואין].

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה (בע"א) בשקדם וכו' יסבור אפשר לסוחטו מותר. ק"ל הא מרא דהאי שמעתא בע"ז הוא ר"י דסבר במפורש דאפשר לסוחטו אסור:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוד"ה (בע"א) בשקדם וכו' ראשון נעשה איסור ונעשה נסך כל"ל ותיבת יין נמחק: (ב) ד"ה סלק וכו' ואי רובא ציר צריך לאו:

◆

הגהות מהר"ב לנדא

[א] תוד"ה (מעבר לדף) בשקדם וכו' אפילו נפלו המים לבסוף יסבור אפשר לסוחטו מותר. נ"ב פי' באיסור משהו יסבור דאפשר לסוחטו מותר כמו שמתיר כזה לענין דלא אמרינן חנ"נ כך היה מתיר גם אותה חתיכה ועיין לקמן קח ע"א רב ור"ח ור' יוחנן וכו' ועיין בע"ז עב ע"ב ובתוס' ד"ה מוקיה וכו' ודו"ק:

◆

מוסף רש"י

וכל מין ומינו ודבר אחר. שעם מינו, כלומר מין דאיסור שנתערב עם מינו ובשאינו מינו דהיתר, סלק את מינו. דהיתר כמי שאינו, שאינו מועיל לא לבטלו לאיסור, דמין במינו לא בטיל, ולא תוספת הוא נוסף עליו להיות שניהם איסור ולא יוכל מין האחר לרבות עליו ולבטלו, אלא סלקהו כאילו אינו כאן וירבה שאינו מינו של היתר על האיסור ויבטלנו (לקמן קח.). האוכל גיד הנשה כו' ור"ש פוטר. לגמרי, מבהמה טמאה פטור דקסבר אין בגידין בנותן טעם בשר, ומגיד נמי פטור דלא הוזהרו באזהרת גיד היכא דבשרה מותר, דהיינו בהמה טהורה, דהכי משמע גיד לא תאכל הא בשר אכול, אבל טמאה לא הוזהר על גידה (פסחים כב.). נוהג בשליל. בן תשעה חי הנמצא בבהמה, וחלבו. של שליל מותר (לעיל סט.). על אלו טומאות הנזיר מגלח. אם נטמא לאחר שמנה מקצת נזירותו סותר כל מה שמנה ומגלח וחוזר ומתחיל ימניו, דכתיב (במדבר ו) והימים הראשונים יפלו (לעיל סט.). על המת כו'. אבל לא על שאר טומאות, כגון נבלה ושרץ, דמת כתיב בפרשה וכי ימות מת עליו (שם). לנפל. שכולו קיים ועדיין לא נתקשו איבריו בגידין, שהרי כל איבריו נוצרים ועדיין אין עליו כזית בשר (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones